

V HAVRANÍM RODĚ

V příjemném, široce otevřeném údolí při ohybu potoka se krčí malá, chudá osada, podobná cikánskému táboru.

Starý Kňučák shodil suchou borovičku z ramene na udupaný sníh před svou nuznou chýškou a oddychuje, až se mu od hlavy kouří. Odhrnul kapucovitou čepici, obroubenou psí kožešinou, a černé, zpoceně vlasy mu skoro úplně zakryly obě tuhé a zbrázděné tváře. Vousatá brada se mu klepe únavou.

Zahalený do hřejivé kožešiny se podobá medvědu. Klátí sebou, zkřehlýma rukama třepe a potichu kňučí. Je přepásán řemenem, za nímž tkví kamenná sekyra ostře přibroušená, pevně přivázaná k jasanovému topůrku.

Na druhé straně neveliké vesničky je slyšet zlostný křik.

„Aha! To zas Divous řádí...!“ polohlasem pronesl Kňučák a po svém zvyku tiše zakňučel.

Většina chýší v osadě je postavena do kola. Skoro uprostřed návsi stojí mohutný dub s korunou po jedné straně bleskem uraženou. Nedaleko dubu je znát ve sněhu vypálené místo společného ohniště s rozestavenými kamennými sedátky. Dnes tu nikdo na poradním místě není. Obyvatelé vesničky se krčí u svých ohňů v bídých zasněžených chýších, zalezlí před zimou. Jen několik špinavých dětí a výrostků se seběhlo k Divousově chýšce, jež se připojuje stranou k okruhu chatrčí starousedlíků zdejšího rodu Havranů.

Divous opravdu řádí. Zlobí se, že nepovoluje zlá a tuhá zima. Jeleni už shazují parohy, včera letěly divoké husy nad Velikou řekou, děti prý našly v lese stopu jezevce, který se probudil ze spánku, a po jaru ještě ani památky. Sněhu je nad kolena a led na jezírku u lesa ani nelze prosekat.

Starý Kňučák, doposud statný lovec, si došel pro silné břevno, které měl uložené za chatrčí, podložil si jím přinesenou souš a chystal se rozbít ji na kratší polena. Plivl si do dlaní, uchopil sekeru – ale zůstal nehybný. Poslouchal, jak křičí Divous, který právě honil svou

ženu okolo chatrče. Kdykoliv se uštvaná Vrtilka zastavila, přetáhl ji smrkovou větví po zádech.

„Dva dni jsem nejedl!“ křičel Divous. „Všechno pobiji! Hu-ho-há!“

A když mu žena utekla mezi stanovité chaloupky, takže ji neviděl za sněhovými náspy, vrhl se na posvátný totemový sloup naproti bráně a cloumal jím vztekle, až sněhový polštář z vršku spadl. Kdyby nebyla země promrzlá, byl by snad totem vyvrátil, ale i tak zatřepetaly sebou obětní dárky a ozdůbky, na řemíncích a provázcích na sloup zavěšené.

Totem, přisekaný a ozdobený dubový kmen, má zhruba podobu lidské figury s velkýma očima a dlouhým zobákovitým nosem. Po stranách jsou připevněna jakási křídla z lesního chvojí. Kupodivu dovedně jsou do sloupu vyřezány – pouhými kamenými nástroji – posvátné značky, které napodobují havraní stopy ve sněhu.

Divous křičí:

„Tolik dárků jsi přijímal od nás, vždycky jsi první dostával z ulovené kořisti a ode všeho jídla, a teď, když máš pomoci, aby nás zima nezhubila, neslyšíš naše prosby! To jsi pěkný ochránce rodu, necháš nás zajít hladem a mrazem! Hu-hú!“

Divous plivl na rodovou modlu a pak uchopil kus zmrzlého sněhu a hodil jím po bůžkovi, jen se hrudka o dřevěný sloup roztřískla.

„Modlitby, dárky, med, krev – to přijímáš, vid', ale starat se trochu o nás, abychom nepochcípali jak ty koroptve na sněhu, to nebdáš! Há-há-hohá!“

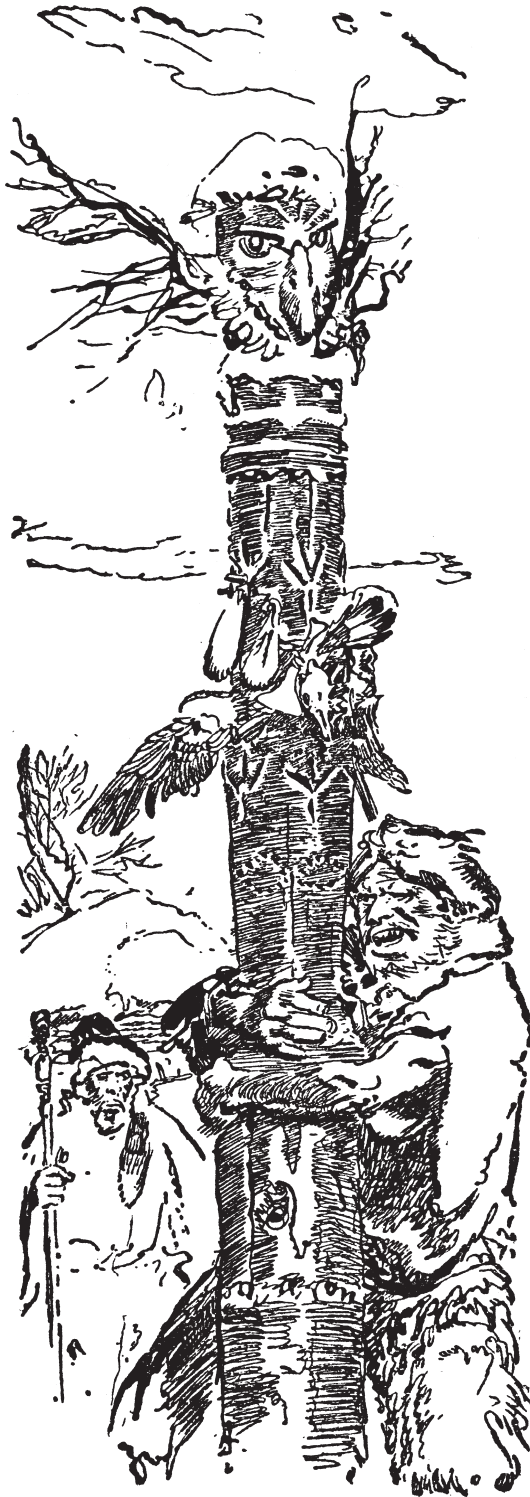
A opět nová palba sněhovými hroudami. Totemový sloup se zabělal otisky sněhových ran.

Z několika chatrčí, zpola sněhem zasypaných, vylezli obyvatelé, členové osady Havraního rodu na Kunratickém potoku, v nynější Dolní Krči. Pozorují neslýchané rouhačství Divousovo a rozhořčeně očekávají, že všemocný bůžek asi okamžitě ztrestá tak velikou pohanu. Rodový totem však zůstává nehybný. Patrně tu ještě nebyla chvíle strašné odplaty.

Přišel i sám náčelník osady Černý havran, sachem* i čaroděj v jedné osobě, v medvědí kožešině a s velikou vyřezávanou holí v ruce. Zaslechl zlobné výkřiky Divousovy a zahlédl, jak podrážděný Divous hází sněhem na rodový totem.

„Divoky havrane, slož křídla a zavři zobák!“ poručil přísně.

* sachem – volený rodový soudce, náčelník

Rozzlobený Divous se neopovážil odmlouvat, ztichl, ale škaredil se zle.

„Všichni se musíme uskrovňovat, Divoký havrane,“ rozvážně mluvil Černý havran dále, „ani v mé chýši myši netloustnou, ale tys vinen sám, že hladovíš! Rozdělil jsem všecko sklizené obilí spravedlivě a každá chýše dostala svůj díl – i ty, Divouse! Neobviňuj veliký náš totem, jako by bez pomoci nechával své děti. Sám jsi vinen, že obilí v tvé jámě všecko vybráno...“

„Máme dobytek v ohradě!“ opovážlivě přerušil Divous sachemovu řeč. „Dej porazit krávu a najíme se všichni dosyta! Proč se máme hladem soužit, když máme krávy! Nemám pravdu?“

„Černý havrane, dovol porazit jednu krávu! Všichni toužíme po mase, abychom se nasýtili...“ přidávali se už i někteří rodáci na stranu Divousovu.

„Nedovolím!“ zvolal sachem rozhořčeně. „Máme býka, tři poslední krávy a jalůvku a tele! Toť s několika ovce, kozami a vepři všecko jmění našeho rodu a záruka budoucího života. Nemůžeme skrovné své bohatství zmenšit zabitím krávy nebo ovce. Dost těžké neštěstí nás postihlo v létě, když nám cizí lupiči zajali dvě krávy a čtyři ovce na pastvišti nad Velikou řekou... Musíme se dočkat telátek a pak opět vzroste statek našeho rodu.“

„Pojdu v závěji!“ vykřikl zase Divous. „Nemám, co bych jedl!“

„Dej nám krávu, Černý havrane!“ volali znova někteří rodáci. „Nemožno čekat na telátka; hlad krutě rve naše vnitřnosti!“

Zachmuřený náčelník přistoupil až k samému Divousovi. Věděl, že musí ihned potlačit hrozící vzpouru, aby osada nebyla uvedena v záhubu. Hladoví osadníci by nezůstali jen při jedné krávě a zmařili by neprozřetelně hlavní bohatství rodu.

Divous ustupoval před přísným sachemovým pohledem.

„Divoký havrane! Pohleď mi do očí! Pověz přede všemi, kde máš své obilí, kam se poděl všechen tvůj příděl! Býval jsi dobrým lovcem a tvá ruka byla silná. Veliký duch požehnával tobě i tvým ženám – tři syny ti dal. Proč nyní poklesávají tvá kolena a proč tvá ruka zeslábla, že bez pomoci jiných ani strom neporazí? Veliký duch tě trestá po zásluze. Poslal zlé vředy na tvé syny a umřeli najednou, i tvá žena mladší. A to proto, že pálivou vodu ve své chýši strojíš. Dostáváš stejný příděl ječmene a pšenice jako jiní, ale jen tobě vždycky ječmen vzklíčí – nikomu jinému. Pak si jej usušíš, rozmačkáš a zapaříš, abys mohl pít, a na placky pak mouky nemáš a zuby sušíš! Cítím tvůj dech, pálivým jedem otrávený – a otrávená jsou i slova, která z tvých úst vycházejí!“

„Já že jsem opilý? Neznáš ještě Divouse, pyšný sacheme, který nechceš jedinou kravku dát na zabití, když hladem chcípáme! Nejsem ještě tak zesláblý, abych ti nedovedl ukázat, co Divous dovede!“

Černý havran zaťal zuby a mocnou ranou pěstí pod bradu odrazil nakvašeného Divousa, jenž se už na něho sápal. Divous se překotil do sněhu, hrabal v něm zuřivě a chtěl něco křičet. Avšak diváci počali naň házet sněhem, takže Divous měl plné oči i ústa a jen bezmocně sebou zmítal.

Náčelník odešel do své chatrče. Cestou provolal k osadníkům rozkaz velkého lovu na druhý den.

Divous se hrabal ve sněhu, podobný bílému medvědu. Když si konečně protřel oči a viděl, že všichni odešli, padla na něj tesknota a žalostně naříkal, jak je v bídě opuštěný. Chvilí seděl ve sněhu a pak znova nadával všem, na koho si jen vzpomněl.

Přišla jeho žena Vrtilka a podávala mu černou opálenou placku, kterou někde dostala.

Divous po ní sáhl a pak mrštil plackou daleko do sněhu.

„Nech si svou placku, já ji už nechci!“ zavolal. Ale když Vrtilka odešla, zvedl se – a šel zahozenou placku hledat.

Starý Kňučák to všechno viděl a slyšel, ale neřekl ani slovo, jen chvílemi zakňučel. Sekal pádnými ranami do kmene, až třísky daleko odletovaly.

V Havraní osadě zavládl zase obvyklý klidný život. Děti házely po sobě šiškami a honily se po cestičkách prošlapaných sněhem.

Divous se potácí sněhem a pořád brumlá. Převázal si řemínkem kožešinový obal na noze a pak zase hledal placku ve sněhu. Nenašel nic.

Stará Vlčice, s děckem v koženém pytli na zádech, křikla na děti, aby šetřily šišky na palivo, že je škoda je zahazovat. Děti tedy házely po sobě sněhovými koulemi a velmi křičely. Mezi dětmi sem tam pobíhali oba pozůstalí psi Havraního rodu, chňapali po šiškách i po sněhových koulích a štěkali, až se to do lesů rozléhalo.

V osadě mají nyní už jen tyto dva poslední psy. Pozora a Hafaje. Dva psy nedávno snědli a jednoho roztrhali vlci.

Vlčice složila ranec s děckem na hromadu chvojí a vyměnila mech, v otvoru pytle zastrčený, za nový, suchý.

Pes Hafaj našel ve sněhu placku a ubíhal s ní mezi chýše, aby mu ji druhý pes nevyrvál. V běhu by málem vrazil do Divousa, jenž na něho překvapen volal: „Dej sem placku, neřáde!“ – Klackem zahnal Pozora,

jenž následoval Hafaje, a sám těžce spěchal, aby se pokusil placku ještě zachránit.

Pes Hafaj věděl, kde najde ochranu. Běžel rovnou k náčelníkově chýši, z níž právě vycházela jeho velitelka, hezká sachemova dcera, Veverice. Hafaj nejprve skočil na dívku, pak položil placku na zem, pohlédl na blížícího se Divousa a hned hltavě opálenou placku požíral.

Divous, zsinálý hněvem, křičel: „Kopni ho, neřáda! Vzal mi ji!“

A když Veverice Hafaje nekopla, mrštil Divous po psu klackem. Pálencou namožený Divous neměl jistou ruku; psa netrefil, ale dívka vykřikla a popadla se za nohu.

Hned tu byl Havranpírko, Oříšek a několik menších hochů. Jejich hra byla dívčíným výkřikem přerušena. Havranpírko, statný třináctiletý nebo čtrnáctiletý chlapec, rozčileně pohazoval rukama a bojovně obskakoval malátného Divousa.

„A na něj!“ – vykřikl Havranpírko a sám první hodil veliký kus sněhu Divousovi na hlavu. Ostatní hoši se nenechali dvakrát pobízet a na Divousa se sníh jen sypal. Kdyby byl Divous čerstvý, v plné síle, hned by rozehnal útočící mládež, ale dnes bojoval jen jazykem.

„Tvůj pes, Veverice, sežral mi poslední placku! Já ho zabiju, já ho... A tebe, Veverice, taky zabiju – tebe, kluku, taky – všechny vás pobiju...!“

Divous se marně otáčel a rukama chňapal po mrštném Havranpírkovi, jenž jeho vyhrůžky přerušoval ranami sněhem do tváře.

Z chýše vylezl Černý havran. Pohlédl na bojiště a přísným skřekem zjednal okamžitě klid. Kluci se rozprchli. Divous šmachtal zpět k své chatrči, ani se neohlédl. Zlostně hekal a chvílemi dupal do sněhu.

Sachem přistoupil k dceři.

„Uhodil tě?“

„Ne úmyslně, otče. Chtěl ztrestat Hafaje, že mu sebral placku, a trefil mě pod koleno.“

Černý havran podpíral dceru a vedl ji do chýše.

Havranpírko vykroukl za vedlejší chatrčí.

„Stalo se jí něco?“ ozval se s jakousi úzkostí.

„I to nic nebude! Nohu jí nepřerazil,“ odpověděl sachem a zavolal na hochy: „Posyp tenhle kousek kůže sněhem!“

Černý havran posadil zbledlou a vzdychající dceru na špalek, rozvázal jí kožešinovou botu a odhrnul z nohy kožešinový obal i spodní ovinku z hrubé pytloviny. Namodralá skvrnka pod kolenem slabě krvácela.

„Není to zlé – podej to sem, Havranpírko!“ Černý havran ovázal ránu studeným obkladem. „Budeš pár dní cítit bolest, ale už zítra se budeš moci postavit.“ A vyšel z chýše.

„Už je mi lépe,“ řekla tiše Veveřice a přestala vzdychat. Havranpírko se zaradoval, že dívka na něho hezky pohlédla, ano, myslil si, že se i usmála.

Veveřice dlouho neodpočívala. Vzpomněla si, že je třeba připravit pokrm pro otce, který odešel na obchůzku tábora. I v chýši náčelníkově jídali nyní jen jednou za den. Dívka se posadila na kožišinovém lůžku a požádala Havranpírka, aby jí podal pytel se starými kostmi. A jala se je roztloukat a drtit na plochem kameni.

Hoch se na ni chvílku díval, pak jí vzal kosti z ruky a drtil je sám. Seděl vedle dívky a přál si, aby jen kostí bylo víc, aby mu práce trvala hodně dlouho. Chtěl pak ještě rozdrtit pražený ječmen, jehož hrstka tu zbývala v jedné misce, ale Veveřice mu řekla, že ten vzít nesmí. „V měchu tuhle jsou ještě nějaké žaludy –.“

Havranpírko nemohl dosáhnout k pytlíku zavěšenému na suku ve střeše. Veveřice povstala a opírajíc se o hocha sundala pytlík. Vtom vyprskly jiskry v ohništi a zapraskala vznícená smrková větvíčka. Havranpírko strhl Veveřici stranou, ale – něco křáplo! Ze špaluku sletěl hrnec, připravený na jídlo...

Mrzutá nehoda! Nádobí v domácnosti je málo a v zimě, kdy je hlína zmrzlá, nelze uhníst nové nádoby! „Já nešika! Takový krásný hrnek!“ nařikala Veveřice a už se jí slzy kutálely po tváři.

Havranpírko střepy vyhodil. Veveřice vzala misku, která jako poklička přikrývala velký hrnec, a položila ji na špalek u ohniště.

Hoch teď rozemlel ještě hrst pražených žaludů. Smíchal pak kostní drť s žaludovou moučkou a dal ji do misky. Rád pomáhal Veveřici, aby si poraněnou nohu nenamohla.

„Vařící kameny jsou v ohništi,“ připomenula Veveřice a hoch třemi hůlkami, na konci svázanými, obratně vytahoval z ohniště žhavé oblázky. Syčely ve vodě, když je dával do misky. Po chvíli je vyměnil za nové a zanedlouho byla polévka horká. Přidal k ní ještě morek, který vydobyl z několika kostí. Byl to kuchař!

Černý havran se vrátil. Připraveným jelením parohem sklepal sníh a otloukl přimrzlé rampouchy na chlupaté kožešině. Viděl, že se kouří z misky na špaluku a zaradoval se: „To jsem přišel včas!“ Zvedl misku a dlouhými hlty polykal hubenou polévku.

Havranpírko přihodil smolné poleno na oheň a odešel. Cítil hlad. Od rána snědl jen kousek sušené ryby.

Všichni v osadě strádali hladem a někdy den i dva dny nikdo nejedl. Poslední zásoby obilí byly úzkostlivě opatrovány v jámách, aby bylo na jaře co zasít. Ale i z těchto drahocenných zásob přidělil někdy sachem rodinám po čepici zrní, když hlad příliš krutě doléhal. Placka z rozemletého zrní, vodou zadělaná a v rozpálené jamce upečená, byla sváteční pochoutkou.

Havranpírko si olízl sliny, vytékající z úst, a šel přes náves do své chýše.

Kňučák již skončil svou práci a několik silných polen leželo po zemi mezi třískami. Havranpírko tahal polena k chýši a rovnal je na sebe.

Bledé slunce se sklání k zemi.

Havranpírkovi křehly na větru prsty od zmrzlého dříví, ale za chvíli se zahřál, takže zimu necítil. Dokonce si polohlasem prozpěvoval.

Najednou se zarazil a poslouchal. Bylo to zvolání koroptví?

„Géek-kréč,“ ozvalo se od blízké skupiny stromů.

„A – to je sojka!“ řekl Havranpírko. Z koruny borovice se vyhrnul pták a houpatě letěl k lesu.

Ach, koroptev! To by byla lahůdka! Před několika dny uviděl pod lesem koroptví důlek. Hoch, zabrán vzpomínkou, roztáhl prsty u rukou – tolik koroptví se v důlku krčilo. Zvedly se do výše, když se přiblížil. Jedna koroptev nemohla letět, ploužila křídlem po sněhu a jen vyskakovala. Skočil po ní a v mžiku jí utrhł hlavičku. Pak si teprve kořist prohlédl a viděl, že koroptev byla poraněna vránami. To pak byla pečínka! Havranpírko polkl a vytahoval si z dlaně třísku.

„Hó-aó!“ vykřikł starý Kňučák z otvoru chýše.

„Tady jsem, dědo!“ odpověděl Havranpírko, popadł několik suchých větviček a vlezł do chýše, kde Kňučák kleče rozfoukával žhavý popel.

Havranpírko přiložil větvičky do ohniště. Vyskočil plamének, jehličí zapraskalo.

Hoch přinesł ještě třísek, co mohl unést, a přiložil na oheň. Několik polen bylo již v chýši přichystáno; vystačí hořet do rána. Dým se prodíral ven střechou spletenou z větví a přikrytou kůžemi. Vypadalo to, jako by chatrč hořela. Komína ani oken nebylo. Obyvatelé všech chatrčí si tak svítívají ohněm, nebo za lepšího počasí odhrnují závěsové kožešiny u vchodu do chýši.

„Dědo, budeme něco jíst?“ otázal se po chvíli hoch a rovnal hvězdovitě čtyři polena v ohništi.

„Až zítra, hochu,“ odpověděl Kňučák. „Dá-li nám ráno Veliký duch dobré znamení, půjdeme na lov a snad něco popadneme... Ale nevím, nevím – zvěř už je tu všude vytlučena... Budeme musít někam dál.“

Chlapec se chtěl ještě na něco ptát, ale starý lovec zakňučel a ukázal na lože. Havranpírko si vlezl do kožešinového pytle a zavřel oči. Kéž bych usnul! – přál si v duchu. Zapomněl bych alespoň na hlad.

Kňučák si také rozbil medvědí kožešinu a chystal se k spánku. Něco zachrastilo...

Kňučák pohlédl k ohni a pozoroval zapalující se poleno.

Něco zašustělo u stěny...

To nebyl praskot hořícího dříví! – Je to snad myš?

Starý lovec zakňučel a Havranpírko vystrčil hlavu z pytle. Kňučák si svítil hořící větví po chýši. Odhrnoval kožešiny, přerovnával dříví.

Najednou Havranpírko vymrštil ruku a něco popadl.

„Už to mám!“ volal a hrabal se z pytle.

Kňučák přihodil na oheň trošku třisek. Ve světle ohně chlapec ukazoval, co chytil.

„Jéje, dědo, to je ten zamrzlý mlok, co jsem ho ráno přinesl z potoka! Byl zamrzlý v kusu ledu – a teď je živý a leze!“ divil se hoch.

„A ještě s sebou tahá kousek ledu na ocásku!“ smál se Havranpírko a uhodil mloka polínkem přes hlavu.

„Budu mít večeri!“ radoval se a ulomil z větve proutek, aby si černožlutého mloka nad ohněm upekl.

Kňučák vzal hochovi mloka z ruky a obratně jej pazourkovým střípkem rozřízl a vykuchal. Pak hodil mloka chlapci zpátky se slovy: „Hloupneš, hochu! Jedl bys jako pes; pamatuj si jednu slušné způsoby!“

Havranpírko napíchl mloka na proutek a opékal jej v žáru žhavého popela. Byl hned veselejší. Večeře bude sice velmi slabá, ale přece jen půjde dneska spát s teplou pečínkou v žaludku.

Dědova výtka hochu zamrzela. Uznával však, že byl kárán právem. Hladová touha po jídle ho tak omámila, že by byl vskutku jedl jako pes – nevykuchané zvíře! Hanbou by se pak před hochy propadl, kdyby to děda na něj pověděl!

„Mám tu ještě kousek něčeho...“ řekl Kňučák a vysypal z kožešiny pytlíku několik plesnivých hrudek. Byl to zbytek zásoby zeleniny. V létě si nasbírali do pytle ode všech listnatých bylin, které nepálí – i vrbové listí. Časem to vše v pytli zkysalo a v zimě zmrzlo. Takový byl jejich salát. Tuto zeleninu pojídali k masu nebo si ji rozdělali na kaši. Musili ovšem zmrzlé hroudy rozsekávat.

Kňučák položil několik kousků na horký kámen u ohniště a pak sám snědl kousek a ostatní dal hochovi. Havranpírko by všecko spolkl naráz, ale to by jídla málo užil. Proto pomalu rozkusoval hrudky a pochutnával si v nich na zaschlých brusinkách a jeřabinkách.

Venku se zatím zešeřilo.

Sachem Černý havran obešel osadu, ustanovil střídání stráží u dobytčí ohrady, vzepřel kládou vrátka do osady a očistil od sněhu zneuctěný totem Havraního rodu.

„Veliký havrane, ochraňuj nás této noci ode vší škody,“ modlil se sachem, „a dej nám zítra dobrý lov!“

Černý havran se třikrát totemu poklonil a odešel do své chýše, prostrannější a pečlivěji zbudované, nežli byly chýše ostatní. Ze všech chýší se kouří a někde pootevřenými závěsy probleskuje záře ohně dlouhými pruhy po návsi.

Tichý večer.

Černý havran se již sehnul, aby vlezl do chýše, ale znova se vzpřimil a ještě jednou se rozhlédl po malé obci. Ze žádné chýše se neozývá zpěv ani smích, ani veselé příběhy. Osada je smutná. Hladoví...

Ozval se štěkot. Po návsi přeběhli oba polodivocí psi, které v osadě měli. Honili se a nechtěli uposlechnout volání hlídače tábora, aby k němu přiběhli.

„Hafaji! Pozore!“ vykřikl Černý havran. Oba psi přiběhli s vypláznutými jazyky.

„Lehnout!“ poručil přísně sachem a psi ulehli pod starý dub před jeho chýší. „Tu je máš, Drápe, a hlídej dobře!“

Dráp, celý zabalený v medvědí kožešině, s kamennou sekýrou v ruce, přistoupil ke psům a popleskal je po hřbetech.

„Divous se ještě nevrátil, sacheme,“ řekl.

„Kam šel?“ otázal se náčelník překvapeně.

„Nahoru k lesu táhl – ještě před soumrakem.“

Černý havran mávl rukou.

Zatřpytila se hvězdička.

„Nezdá se, že bude mráz,“ řekl Černý havran, „spíš přijde obleva.“ Ta slova řekl sachem a čaroděj Havraní osady více pro sebe nežli k Drápovi a vlezl do své chýše.

Havranpírkovi se v noci něco zdálo.

Vyhrabal se napolo z pytle a poslouchal. Ostrý vítr vyfoukává z chatrče poslední zbytky tepla a točí při zemi sněhem a popelem. Nikde nic podezřelého, vše zticha, jen Kňučák chvílemi chrá-

pe. Havranpírko postrčil polena do ohně a opět se skrčil v teplém pytli.

Myslí na zítřejší lov. Vezmou ho lovci s sebou? Je už dost veliký a silný. Jistě ho neodmítnou... Vždyť sachem říkal při táborovém ohni, že Havranpírko by se už mohl chystat na mužskou zkoušku! Možná že zítra padne v lese na jezevce, a tu by ukázal, co dovede!

Hoch vzpomínal na své drobné lovecké příhody... Jeho nejslavnější kousek byl, když chytil medvědí mládě. Tehdy byl nejméně o hlavu menší než teď – a tak slabý, směšně slabý! Dnes by dovedl takové medvědě jinak popadnout! Ale tenkrát ho maličké medvědě zle zřídilo... Tak byl podrápaný a zkrvácený, že řval až do večera. Štěstí ještě, že děda Kňučák byl brzy hotov se starou medvědicí, a když ležela s jazykem vypláznutým, mohl skočit Havranpírkovi na pomoc. Havranpírko se válel s medvědětem, které po něm zlostně chňapalo. Chytil zuřivé mládě za kožich a cloumal jím sem a tam, ale medvědě se přece dostalo navrch. A jak mu tlapou stisklo obličej! Och – ani vzpomínat se mu nechce na ten boj! Však i děda Kňučák měl od ramene přes záda pořádnou ránu od zlé medvědice...

Ale vyhráli to! Veliká medvědí kožešina hřeje od té doby jejich lůžko.

Děda Kňučák je silný – i Havranpírko bude silný. Možná že bude tak silný jako sám Černý havran...! No, tak moc ne, protože sachem má svou sílu od Velikého ducha. Ale jako Divous nebo Dráp, to jistě.

Havranpírko usíná v teplém pytli.

Havraní rod, sídlící v pravěké Krči, nemá mnoho takových chlapců, jako je Havranpírko. Sám náčelník říkává, že Havranpírko jednou proslaví rod Havranů, nyní v chudobě poníženy.

Už víc než deset let je Havranpírko v tomto rodě. Našli ho na břehu lesního jezera, jímž v horním toku protéká Kunratický potok. Malé robě leželo v trávě vedle své polomrtvé matky.

Když Havrani ženu vzkřísili, ukázala jim s prosebným zrakem na dítě a zas klesla do trávy. Nesli ji na nosítkách z větví do tábora, ale cestou jim umřela. Jen ještě při odpočinku cestou se snažila povědět, že její rod téměř vymřel těžkou nakažlivou nemocí. I její muž umřel. Poslední pozůstalí zapálili chatrče a šli hledat nový domov. Nemohla postačit ostatním a v lese se jim ztratila. Bloudila dva dny. Cítila, jak i ji nemoc zachvacuje, chtěla však aspoň děcko donést k dobrým lidem. Ale nedošla už.

Kňučák tehdy vzal plačící robátko do náručí, hladil je a konejšil. Umírající žena naň s bolestným úsměvem pohlédla a zhroutila se.

V Havraní osadě se o tom příběhu pak do půlnoci při táborovém ohni vypravovalo. Kňučák už hošíčka od sebe nedal. Ujal se ho. Zanesl ho do chatrče své bezdětné ženě, jež tehdy byla ještě naživu.

Když Kňučákova žena vytáhla děcko z kožešinového pytle, v němž bylo do půl těla vsazeno, vypadlo z pytle havraní peříčko. Proto začali chlapečkovi říkat Havraní píрко nebo Havranpírko. V pytli byla i jakási podivná dětská hračka. V pečlivě ovázaném pytlíčku z jelení kůže byla hezoučká, jasně třpytivá žlutá zrníčka, kupodivu těžká...

Nikdo v Havraním rodě nevěděl, co to bylo. Černý havran konečně rozhodl, že je to nějaké mocné kouzlo. To se také skutečně potvrdilo. Pytlíček s lesklými zrníčky uchránil hošíčka od zlé nemoci. Zůstal zdrav. Havranpírko má dosud pytlíček s kouzlem zavěšený v chatrči nad lůžkem.

Hošík si brzy přivykl v Havraním rodě, kde ho měli všichni rádi. Nejvíce si s ním hrávala Veverice, o několik let starší sachemova dcerka. Havranpírko neměl sestru, Veverice neměla bratra. Častokrát se spolu brouzdali v potoce a chytali raky.

Nyní si už spolu nehrají. Z Veverice je dospělá dívka a muži ze sousedních rodů se přicházejí ptát, jak velké odstupné by za ni Černý havran žádal. Veverice, čiperná i pracovitá dívka, je nadějí Havraního rodu. Její budoucí muž musí přivést dobytek, zbraně a co všechno si ještě rod naporoučí, než dívku vydá.

Havranpírko je rád, může-li aspoň někdy Veverici posloužit nebo ji jen vidět. V její společnosti je všechno krásnější a příjemnější...

Noční tišinou zaznělo vzdálené vlčí vytí. Strážce osady Dráp pohlédl na hvězdy a šel ke Kňučákově chatě. Zabouchal klackem na střechu chýše.

„Krá-krá! Nastup hlídku, Kňučáku! Krá-krá!“

Kňučák v chatě se převálil na lůžku, chvilku se díval do hasnoucího ohně a pak vyskočil. Přihodil dvě polena na ohniště, popadl kamennou sekyru a vylezl z chýše.

„Jak je, Drápe?“

„Fouká od polední strany, něco asi přijde...“

„Tak jdi spát! Já to vezmu nejdřív tuhle k ohradě. Zdálo se mi, jako bych zaslechl vlky,“ pověděl Kňučák a započal hlídku.

Ještě ani neobešel celou osadu a vlk zavyl docela nablízku. Hafaj i Pozor vyštěkli a vyřítili se ven. Zmizeli ve tmě. Kňučák potěžkal sekyru a šel obhlédnout dobytčí ohradu.

Vlci patrně běhají okolo osady; jejich vytí se ozývá jednou tu, jednou tam. Chvillemi se mihli oba psi mezi chatrčemi. Buď prchají před přesilou, nebo pronásledují osamělého vlka.

Dobytěk v ohradě dupal, když vlci zavylí.

Kňučák se vrátil do své chýše a vzal z ohniště ohořelé poleno. Šel s ním k dobytčí ohradě a zapálil u ní připravenou kupku dříví. Když oheň vzplál, uviděl Kňučák, že u vrátek ohrady spadla opěrná kláda. Vzepřel ji znova a vrátka dobře upevnil.

Přiložil na oheň, aby se osvítilo větší prostranství.

Vlci ucouvli. Ale na druhé straně byla mela. Psi se tam rvali. Zuřivý štěkot a vzteklé vytí burcovalo osadu ze spánku. Z některých chatrčí vylézali muži a koukali, co se děje.

Rozdivočelí vlci podnikli na osadu náhlý útok. Na dvou místech našli mezi plaňkami chatrného plotu dostatečně velké otvory, aby se jimi protáhli. Jako šípy se míhali přes osvětlené prostranství a v šeru zběsile útočili na vše, co bylo živé. Dva vlci tahali Kňučáka za kožešinu; měl se jim co bránit. Sotva se ohnal sekyrou po jednom a dal mu ránu do kožichu, už se naň sápal druhý vlk zezadu.

Před Syslovou chýší se také něco děje. Jeden vlk se svíjí s hrozným kňučením na zadku a druhý se chystá ke skoku na muže, který proti němu nastavuje oštěp s ostrým hrotem.

Sachem Černý havran také vyskočil z chýše a s napřaženou sekyrou honí rozlícené šelmy z tábora. Veverice namáhavě vyšla před chatrč, a netušíc nebezpečí, dívala se, co se děje. Učinila několik kroků po udupaném sněhu a zastavila se pod starým dubem. V záblescích světla zahlédla otce, jak řal po rozběsněném vlku.

Havrani vítězí! Již všichni bojovníci nastoupili k zápasu a odrážejí vpád vlků do osady. Veverice se raduje z úspěchu boje.

Najednou přeletěl okolo ní černý stín a hup! – ze strany jí skočil na ramena velký vlk. Zakousl se do kožešiny a škulbl hlavou. Překvapená dívka nevydržela vlkův útok a převalila se do sněhu. Vlk trhal cáry z kožešiny, kterou měla na sobě. Vykřikla!

V zoufalé obraně si dívka přikryla rukama obličej a myslila, že je ztracena. Vstát nemohla. Vlk se už svými drápy prodíral roztrhanou kožešinou k jejímu tělu. Už už do ní zatíná hltavou tlamu...

Rup! Něco bouchlo. Nějaký chlapec skočil. A hle! Odhodlaně vráží do vlka ostrý oštěp. Ale rána nebyla dost mocná, vlk je sice vážně raněn, ale obrací se vztekle po útočníku. Dívka je však osvobozena, pozvedá se na sněhu a rozeznává v šeru, jak Havranpírko bojuje s rozlíceným vlkem...

Zle by bylo se statečným hochem. Vlk ho jedním skokem porazil – ale nežli se mohl zakousnout, již tu byl starý Kňučák a Hbitý

sysel. Takřka současně uhodil Kňučák vlka svou pádnou sekyrou a Sysel vbodl oštěp do rozevřené tlamy překvapené šelmy.

Havranpírko vyskočil a i on zabodl oštěp do vlkova kožichu. Nová Kňučákova rána dobila statného vůdce vlčí smečky.

Vtom přichvátal Černý havran, mávaje sekyrou. Skočil k Veveřici. Tvář se mu úzkostí šklebila, ale hned přijala výraz uspokojivý, když dcera prohlásila, že se jí téměř nic nestalo. Kožešinový oděv ji zachránil. Povstala a šla si prohlédnout zabitého vlka.

Dva kroky od ní stál Havranpírko a ještě se chvěl rozčilením po divokém zápase.

Veveřice k němu přistoupila a objala ho.

„Jak ti děkuju! Zachránils mne – nikdy ti to nezapomenu!“ říkala dívka pohnutě Havranpírkovi a hladila ho.

Hoch byl zmaten. Veveřice ho k sobě tiskla a tvář položila na jeho lím. Havranpírko nevěděl, co by jí řekl. Vždyť nic zvláštního pro Veveřici neučinil! Je přece docela samozřejmé, že by pro ni dal třeba svůj život. Také ani chvilku neuvažoval, má-li jí jít na pomoc. Jakmile vyhlédl z chaty a zahlédl Veveřici pod dubem, hleděl jen na ni. A když vlk skočil na dívku, vrhl se v boj bez rozmýšlení. Stejně bez rozmýšlení by šel pro Veveřici proti deseti vlkům a do jakéhokoliv nebezpečí. Bojovat pro Veveřici, pomáhat jí třeba s nasazením života, není přece žádné hrdinství, to je radost a povinnost!

Černý havran i všichni ostatní členové rodu, kteří se tu po vítězném boji s vlky shromáždili, pochvalovali zmužilého hochu. Kňučák byl hrdý na svého odchovance a spokojeně kňučel. Oba psi, unavení a zle pokousaní, těžce oddychovali, ležíce ve sněhu.

Pět zabitých vlků bylo přitaženo na náves k dubu. Jistě bylo několik dalších zabitých a poraněných ostatními vlky roztrháno. Drzá smečka byla tedy citelně oslabena a neodváží se dnes již nového útoku. Proto byla teď v osadě veselá nálada. Nikdo nebyl vážně poraněn.

Veveřice měla ovšem kožešinový oblek úplně roztrhaný. Na prsou a na boku se ukázala krev. Dívka sama si otřela rány hrudkou sněhu a řekla, že to ani za obvaz nestojí.

A všichni se zase rozcházeli do chatrčí.

Havranpírko za sebou táhl svého vlka. Bude mít kožešinu, hoj! Ohlédl se ještě k sagemově chatrči. Zdálo se mu, že Veveřice naň něco zavolala.

Vlezl v chýši opět do svého pytle. Než usnul, umiňoval si, že bude vždycky dávat pozor na Veveřici, aby se jí nic nestalo. Rád půjde pro ni i do největšího nebezpečí. Ano – čím větší nebezpečí, tím bude radši!

Kňučák přihodil na oheň u ohrady nové dříví.

Vlci se již neukázali.

Psi leželi pod totemovým sloupem a olizovali si rány. Osada Havranů opět ztichla. Zimní noc je dlouhá.